

Järelehüüe riigikontrolör Hindrek-Peeter Merile

Armas Hindrek Meri

Kui ma viimati Sinuga kokku sain – see oli tänavu kevadel, Riigikontrolli 90. aastapäeva tähistamisel –, rääkisid sa suure õhinaga, mida kõike sa kavatsed suvel oma maakodus Paeküla mõisas teha. Sinus rääkis hoolitsev aednik, kes istutab, kasvatab, loob, kaitseb, rohib, vajaduse korral juurib välja ja tõrjub.

Selline hoolitseva aedniku roll oli Sulle antud ka elus ja selles igapäevatöös, mida sa tegid. Ja on omamoodi sümboolne, et töö, mis Sul sel sügisel lõpetamata jäi, oli puukooli rajamine ja pealetungiva võsa tõrjumine.

Armsad leinajad. Võsa, millele Hindrek vastu seisis, ei kasvanud tema jaoks enamasti siiski kuskil põllul või heinamaal. See võsa ja võsastumine oli vaimne. Inimestes, meie ühiskonnas tervikuna. Hindrek püüdis võsastumise eest kaitsta väärikust, ausust, südamlikkust, inimlikkust, diskreetsust ja vaoshoitust. Neid omadusi kaitsetes ta endas ja enda ümber nii siis, kui ta koos ema ja vennaga küüditatuna Siberis oli, kui ka hiljem.

Jah, aeg pani hilisematel aastatel need Hindreku loomuses olnud ja vanematelt päritud omadused proovile. Siis, kui tuli teha raskeid valikuid. Ometi olid seesmine kindlus ja väärikus sedavõrd tugevad, et 33 teenistusaastale asutuses, mida tollal nimetati Plaanikomiteeks, võis Hindrek hiljem rahuliku südamega tagasi vaadata kui tema tööelus ehk kõige olulisemale ajale. Hindrek näitas,

et igal ajal on võimalik leida midagi, millele toetudes elu edasi viia, arendada, luua.

Ta püüdis mitte minna kergema vastupanu teed, lihtsalt niisama millegi eitamise või lahendusi pakkumata vastu olemise teed. Ta otsis positiivset lahendit ja tõrjus halba hea toetamise kaudu. Hindrek püüdis alati inimesi mõista ja leida neis head, isegi siis, kui mõni inimene seda ise sõna või teoga ei õigustanudki.

Kui ajad muutusid, sai Hindrekust Riigikontrolli töö taastaja. Hindrek oli suuresti ka tänu oma perekonnale omamoodi side sõjaeelse Eesti ja taas vabaduse saavutanud Eesti vahel, olles näinud ja läbi elanud kolm ajastut meie rahva elus. 19 aastat tagasi riigikontrolõri ametisse nimetatuna andis ta oma kogemused ja teadmised selleks, et üles ehitada sedasama riiki, mille kadumist ta lapsena oli näinud.

Hindrek pani aluse tänasele Riigikontrollile ja juhtis seda riigi ülesehitamise kõige keerukamal ajal. Just tänu Hindreku järjekindlusele ja aususele on meil Eesti riigi ja maksumaksjate raha kasutamise tavad ja seadusraamistik palju paremal järjel kui mitmel pool mujal.

Hindreku töö Riigikontrollis langes perioodile, kus valitses palju segadust. Ta oleks saanud oma positsioonil takistada või pidurdada riigis olulisi, kuid samas tihti ka valusaid ümberkorraldusi, nagu tegid mitmed tema kolleegid mujal. Hindrekul oli teistsugune hoiak, ja Eestil on põhjust selle eest tänulik olla.

Kuid hoolimata kõigist elu jooksul peetud ametitest, oli Hindrek ennekõike pühendunud oma perele, olles mõistev ja hooliv abikaasa Juta Merile, kelle kõrval tal oli õnn olla tervelt 47 aastat. Hindrek oli armastav isa oma tütrele Maritile ja hea vanaisa lapselastele.

• • •

Koolipoisina tahtis Hindrek saada fotograafiks. Temas oli ilmne seemine vajadus ümbritsevat alal hoida, seda talletada nii, et see mällu alles jääks. Oma poisipõlve unistuse tegi Hindrek juba uues kvaliteedis teoks poolteist aastat tagasi, avaldades enda ja oma perekonna elu avava raamatu. See ei ole elulooraamat, see on raamat elust, ELU LUGU lahku kirjutatuna. Hindreku elu ja tema perekonna lugu on lugu saatusest, esitatuna ausalt, kuid samas vaushoitult.

Hindrek ise on kirjutanud oma raamatu eessõnas: „Kogu praeguse ettevõtmise mõte on talletada tulevastele põlvedele veel mõned pildikesed eestlaste eluolust alates Teise maailmasõja eelaastatest.“

Me oleme Hindrekule väga tänulikud, et ta selle pildikeste loomise töö ette võttis, lastes meil tajuda eri ajastuid ja inimesi. Ja ikka ja jälle seda põhimõttekindlust ja seesmist väärikust, mis aitab meid võsastumise vastu iseeneses.

Ma usun, et Hindrek tajus ka laiemalt võidujooksu ajaga, ajapuudus tundub üldse olevat Meride perekondlik mure. Hindrek palus kolmekümne aasta eest oma isa Georgi, et too oma mälestused kirja paneks. Georg muigas vastuseks ja lubas, et kirjutab, kuid enne olevat tal veel mitmed pakilisemad tööd teha. Aastal 1983 oli Hindrek see, kes Georg Meri viimastel päevadel püüdis ajaloole päästa isa mälestusi, istudes õhtu-õhtult tema haigevoodi ääres, lindistades omaaegse diplomaadi meenutusi.

Kolm aastat tagasi jättis Hindrek hüvasti oma vennaga, kelle suhe ajaga oli olnud hoopis eriline. Pärast seda Hindrek ilmselt tundis, et nüüd tuleb aega võtta ja kirjutama hakata, teha midagi, mis tema enda sõnul ei olnud talle tegelikult loomuomane. Vahest on jõudnud läbi Hindreku sule meieni ka osakene sellest, mida oleks meile öelnud tema vend Lennart Meri, kui aeg ei oleks otsa saanud.

Sest kuigi need kaks venda olid väga erinevad – kuni selleni välja, et ööpäevas oli kummalgi vennal eri arv tunde –, kuulusid nad kokku, täiendades teineteist. Ja nüüd puhkavad nad peagi ka perekonna rahulas Metsakalmistul lähestikku.

• • •

Hea Hindrek

Homme on Su isa Georgi sünnipäev. Pere saab taas kokku, nagu on olnud komme – siinpool ja sealpool. Nüüd oled Sinagi sealpool. Kuid, nagu Su vend Lennart Meri tavatses hüvastijäätul öelda: „Me kohtume alati!“

Puhka rahus.